

Avalent>Kohtuasja algatamine>Kus ja kuidas?>Millise riigi õigust kohaldada?

Millise riigi õigust kohaldada?

Bulgaaria

1 Kehtivate õigusnormide allikad

1.1 Riigi õigusnormid

Bulgaaria rahvusvahelise eraõiguse olulised sätted sisalduvad rahvusvahelise eraõiguse seadustikus (*Kodeks na mezhdunarodnoto chastno pravo*, KMCP). Rahvusvahelise mõõtmega eraõiguslikele suhetele kohaldatava õiguse määramise peamine põhimõte on, et selliseid suhteid reguleeritakse selle riigi õigusega, millega need on kõige tihedamini seotud.

Põhiseaduse kohaselt on ratifitseeritud rahvusvahelised lepingud osa riigi siseriiklikust õigusest ja siseriiklike õigusnormide suhtes ülimuslikud.

Tsiviilkohtumenetluses kohaldatavad kollisiooninormid on esitatud ka tsiviilkohtumenetluse seadustikus (*Grazhdanski protsesualen kodeks*, GPK).

1.2 Mitmepoolsed rahvusvahelised konventsioonid

Vt eespool

1.3 Peamised kahepoolsed konventsioonid

Vt eespool

2 Kollisiooninormide rakendamine

2.1 Kohtuniku kohustus kohaldada kollisiooninorme omal algatusel

Rahvusvahelise eraõiguse seadustiku artikli 28 kohaselt kontrollib kohus rahvusvahelist kohtualluvust omal algatusel, ilma et kohtuasja pooled peaksid seda taotlema. Sellise kohtualluvuse olemasolu või puudumise tuvastamise otsust on võimalik apellatsioon- või kassatsioonikorras edasi kaevata. Kohus on kohustatud tundma kollisiooninorme ja neid kohaldama.

Kui kohaldatava õiguse kindlaksmääramine sõltub oluliste elementide või õigussuhte klassifikatsioonist, kvalifitseeritakse need Bulgaaria õiguse kohaselt. Kvalifikatsiooni üle otsustamisel peab kohus arvestama lahendatavate suhete rahvusvahelist mõõdet.

2.2 Tagasisaade ja edasiviide

Bulgaaria rahvusvahelises eraõiguses tunnustatakse tagasisaate (*renvoi*) doktriini ja kasutatakse seda. Bulgaaria õiguse kasutamine tagasisaadena ja kolmanda riigi õiguse kasutamine edasiviitena on lubamatu järgmistes küsimustes:

1. juriidiliste isikute ja iseseisva õigusvõimeta üksuste õiguslik seisund;
2. juriidiliste tehingute vorminõuded;
3. kohaldatava õiguse kindlaksmääramine;
4. ülalpidamine;
5. lepingulised suhted;
6. lepinguvälised suhted.

Rahvusvahelise eraõiguse seadustiku artikli 40 lõike 3 kohaselt kohaldatakse tagasisaate korral Bulgaaria materiaalõigust või kolmanda riigi materiaalõigust.

2.3 Kohaldatava õiguse muutumine

Rahvusvahelise eraõiguse seadustiku artiklis 27 on sätestatud, et kui kohtuasja algatamisel olid rahvusvahelise kohtualluvuse alused olemas, siis säilitatakse see edasise menetluse käigus. Kui kohtuasja algatamisel rahvusvahelist kohtualluvust ei olnud, siis määratakse selline kohtualluvus, kui menetluse käigus ilmnevad selle alused.

Kui kohaldatava õiguse kindlaksmääramise aluseks olevad asjaolud vahepeal muutuvad, ei ole sellel tagasiulatuvat jõudu (rahvusvahelise eraõiguse seadustiku artikkel 42).

Kui vara asukohta pärast asjaõiguse seadmist või lõpetamist muudetakse, siis muudetakse vastavalt ka kohaldatavat õigust. Rahvusvahelise eraõiguse seadustiku artiklis 66 on osutatud, et vara asukoha muutmisel ei tohi õigusi, mis on omandatud vastavalt selle riigi õigusele, kus vara varem asus, kasutada selle riigi õiguse kahjuks, kuhu kõnealune vara ümber paigutati.

Rahvusvahelise eraõiguse seadustiku artikli 93 lõike 4 kohaselt võivad lepinguosalised igal ajal kokku leppida selles, et nimetatud lepingu suhtes kohaldatakse täielikult või osaliselt muud õigust kui see, mille alusel varem asjaomast lepingut reguleeriti.

2.4 Kollisiooninormide tavapärase kohaldamise erandid

Välisriigi õigust ei kohaldata üksnes juhul, kui selle kohaldamise tagajärjed on ilmselgelt vastuolus Bulgaaria avaliku korraga.

Rahvusvahelise eraõiguse seadustiku kollisiooninormide kohaldamine ei piira Bulgaaria õiguse imperatiivsete sätete kohaldamist, mida tuleb nende sisu ja eesmärki arvestades kohaldada vaatamata edasiviitele välisriigi õigusele.

Kui suhted on tihedalt seotud teise riigiga, võib kohus võtta arvesse selle riigi imperatiivseid sätteid, kui neid tuleb kohaldada vastavalt selle riigi õigusele, kes need kehtestas, olenemata sellest, milline õigus on seadustiku kollisiooninormiga määratud kohaldatavaks õiguseks. Selleks et otsustada, kas selliseid imperatiivseid erisätteid tuleks kohaldada või mitte, peab kohus võtma arvesse nende sätete olemust ja reguleerimiseset ning nende kohaldamise või kohaldamata jätmise tagajärgi.

Bulgaaria kohtutel on pädevus mitme kostja vastu esitatud hagide osas, kui ühe kostja suhtes on olemas kohtualluvuse alused. Kui Bulgaaria kohtutel on pädevus ühe hageja esitatud hagi osas, siis on neil pädevus ka ülejäänud hagide läbivaatamiseks.

2.5 Välisriigi õiguse tõendamine

Kohus või muu seadust kohaldav asutus teeb välisriigi õiguse sisu kindlaks omal algatusel. Kohus võib kasutada rahvusvahelistes lepingutes sätestatud meetodeid, küsida teavet justiitsministeeriumilt või muult organilt ning küsida arvamusi ekspertidelt ja spetsialiseerunud asutustelt.

Eelnevast hoolimata on pooltel õigus esitada dokumente, milles kinnitatakse välisriigi õiguse sätete sisu, millele nad oma taotlustes või vastuväidetes tuginevad, või muul viisil abistada kohut või muud seadust kohaldavat asutust. Kohus või muu seadust kohaldav asutus võib kohustada pooli olema abiks välisriigi õiguse sisu kindlakstegemisel.

Välisriigi õigust tõlgendatakse ja kohaldatakse nii, nagu seda tõlgendatakse ja kohaldatakse selle päritoluriigis.

Tõendamiskoormise jaotus määratakse materiaalõigusega, millega reguleeritakse tõendamist vajavate asjaolude tagajärgi.

Kuigi Bulgaaria kohtute kohtualluvus võib olla ette nähtud vaidluspoolte vahelise kokkuleppega, võib nimetatud kohtualluvuse kindlaks määrata ka ilma sellise kokkuleppeta, kui kostja kiidab selle sõnaselgelt või vaikimisi vaidlusega seotud sisuliste sammude kaudu heaks.

Bulgaaria täitevasutustel on sundtäitmise ainupädevus, kui sellise toiminguga alla kuuluva kohustuse peab täitma isik, kelle harilik viibimiskoht on Bulgaarias, või kui hagi ese asub Bulgaarias.

3 Kollisiooninormid

3.1 Lepingulised kohustused ja õigusaktid

Seda valdkonda reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta ja Bulgaaria on ka 1980. aasta Rooma konventsiooni osaline –

[19. juunil 1980. aastal Roomas allkirjutamiseks avatud lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse konventsioon 80/934/EMÜ](#).

Kui eespool nimetatud määrus ei ole kohaldatav, siis kohaldatakse rahvusvahelise eraõiguse seadustiku sätteid.

Bulgaaria kohus on pädev lahendama lepingulistest suhetest tekkinud nõudeid, kui kostja harilik viibimiskoht, registrijärgne asukoht või peamine tegevuskoht asub Bulgaarias, kui hageja või avalduse esitaja on Bulgaaria kodanik või Bulgaarias registreeritud juriidiline isik ja kui kohustuse täitmise koht on Bulgaarias või kui kostja peamine tegevuskoht on Bulgaarias.

Lepingu suhtes kohaldatakse poolte valitud õigust.

Kui ei ole kokku lepitud teisiti, eeldatakse, et pooled on tunnistanud kohaldatavaks sellise õiguse kasutamise, millest nad olid teadlikud või oleksid pidanud olema teadlikud, mis on rahvusvahelises kaubanduses laialt tuntud ja mida lepinguosalisel korrapäraselt konkreetsetes asjaomases kaubanduses järgivad. Pooled võivad oma valikul kokku leppida õiguses, mida kohaldatakse kogu lepingu või selle osa suhtes.

Kui lepingu ese on kinnisvaraga seotud asjaõigus, eeldatakse, et leping on kõige tihedamalt seotud selle riigiga, kus kinnisvara asub.

Lepingu või selle eraldi sätte sõlmimist ja sisulist kehtivust reguleeritakse selle riigi õigusega, mida kohaldatakse lepingu kehtivuse suhtes. Leping on kehtiv, kui see vastab vorminõuetele, mis on sätestatud lepingu suhtes kohaldatava õigusega, nagu on osutatud rahvusvahelise eraõiguse seadustikus või lepingu sõlmimise riigi õiguses. Lisaks sellele kohaldatakse lepingu tõendamise suhtes lepingut reguleerivat õigust sel määral, mil see sisaldab õigusest tulenevaid eeldusi või muid tõendamiskoormist käsitlevaid sätteid.

Bulgaaria kohtud on pädevad lahendama tarbija esitatud hagisid, kui kostja harilik viibimiskoht, põhikirjajärgne asukoht või peamine tegevuskoht asub Bulgaarias, kui hageja või avalduse esitaja on Bulgaaria kodanik või Bulgaarias registreeritud juriidiline isik ja kui nende harilik viibimiskoht asub Bulgaarias. Rahvusvahelise eraõiguse seadustiku sätteid ei kohaldata kohustuste suhtes, mis tulenevad käskvekslitest, lihtvekslitest ja tšekkidest.

3.2 Lepinguvälised kohustused

Seda valdkonda reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrusega (EÜ) nr 864/2007 lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma II määrus“).

Kui eespool nimetatud määrust ei kohaldata, siis kohaldatakse rahvusvahelise eraõiguse seadustiku sätteid.

Lepinguvälisest kahjust tulenevaid kohustusi reguleeritakse selle riigi õigusega, kelle territooriumil otsene kahju tekib või tõenäoliselt tekib (*lex loci delicti commissi*). Kui nii lepinguvälise kahju tekitaja kui ka kahju kannatanu harilik viibimiskoht või tegevuskoht asuvad kahju tekkimise ajal samas riigis, kohaldatakse selle riigi õigust.

Kui olenemata eelnimetatust selgub asjaoludest tervikuna, et lepinguvälise kahju on ilmselgelt tihedamini seotud mõne teise riigiga, kohaldatakse selle teise riigi õigust. Ilmselgelt tihedam seos võib tugineda poolte vahel eelnevalt olnud suhetele, näiteks lepingule, mis on tihedalt seotud kõnealuse lepinguvälise kahjuga.

Bulgaaria kohtud on pädevad lahendama lepinguvälise kahju hüvitamise hagisid, kui kostja harilik viibimiskoht või asukoht on Bulgaarias, kui hageja vastab samadele tingimustele ja kui kahju põhjustanud tegu pandi toime Bulgaarias või kui kahju tekkis Bulgaarias.

Kui kahju põhjustas defektne toode või on olemas sellise kahju tekkimise oht, reguleeritakse hüvitamiskohustust selle riigi õigusega, kus on kahju kannatanud isiku harilik viibimiskoht.

Ebaausast konkurentsist ja konkurentsipiiramisest tulenevaid kohustusi reguleeritakse selle riigi õigusega, mille territooriumil konkurentide huve nende omavahelises suhtes või tarbijate kollektiivseid huve mõjutatakse või võidakse mõjutada otseselt ja olulisel määral.

Kohustusi, mis tulenevad massiteabevahendite poolsest isikuõiguste rikkumisest ja isikuandmete kaitsega seotud õiguste rikkumisest, reguleeritakse vastavalt kahju kannatanud isiku eelistustele selle riigi õigusega, kus on selle isiku harilik viibimiskoht, või selle riigi õigusega, mille territooriumil kahju tekkis, või kostja tegevuskohariigi õigusega.

Keskkonnale kahju tekitamisest tulenevaid kohustusi reguleeritakse selle riigi õigusega, mille territooriumil kahju tekib.

Autoriõiguste, autoriõigusega kaasnevate õiguste ja tööstusomandiõiguste rikkumisest tulenevaid kohustusi reguleeritakse selle riigi õigusega, kus selle õiguse kaitset taotletakse (*lex loci protectionis*).

Alusetust rikastumisest tulenevaid kohustusi reguleeritakse selle riigi õigusega, kus rikastumine toimub, välja arvatud juhul, kui alusetu rikastumine toimub seoses muude pooltevaheliste suhetega (nt leping, mis on tihedalt seotud alusetu rikastumisega).

Volituseta esindamisest tulenevaid kohustusi reguleeritakse selle riigi õigusega, kus asus kõnealuse esindamise ajal asjaomase poole harilik viibimiskoht või tegevuskoht. Kui volituseta esindamisest tulenev kohustus on seotud füüsilise isiku või konkreetse vara kaitsega, on kohaldatav õigus selle riigi õigus, kus isik viibis või kus vara volituseta esindamise ajal asus. Kui asjaoludest tervikuna selgub, et volituseta esindamine on ilmselgelt tihedamini seotud mõne teise riigiga, kohaldatakse selle teise riigi õigust.

Pärast lepinguvälisest suhtest tuleneva kohustuse tekkimist võivad pooled selle kohustuse suhtes kohaldada õigust omal valikul.

Lepinguvälisest suhtest tulenevatele kohustustele kohaldatava õigusega reguleeritakse küsimusi, mis puudutavad vastutuse tingimusi ja ulatust ning vastutavaid isikuid, vastutusest vabastamise aluseid ning vastutuse mis tahes piiramise ja jagamise aluseid, täitmise tagamiseks võetud meetmeid, vigastuste või kahju liike, isikuid, kellel on õigus isikukahju ja varakahju hüvitamisele, vastutust teise isiku tekitatud kahju eest, kohustuste lõppemise tingimusi ja kohustuste tõendamist.

Kohaldatava õigusega ei reguleerita riigi ja avalik-õiguslike organite, sealhulgas nende asutuste ja esindajate vastutust tegude eest, mida nad sooritavad oma volituste teostamise ajal.

Kohaldatavast seadusest olenemata tuleb vastutuse määramisel arvestada ohutus- ja käitumisreeglitega, mis kehtisid kahju põhjustanud teo toimepanemise kohas ja ajal.

Vigastatud või kahju kannatanud isikute õigust esitada väidetavalt vastutava isiku kindlustusandja vastu otsehagi reguleeritakse asjaomases lepinguvälisest suhtest tulenevale kohustusele kohaldatava õigusega.

3.3 Isiku õiguslik seisund ja perekonnaseisuga seotud aspektid (nimi, elukoht, teovõime)

Isiku võimet omada õigusi ja kohustusi ning luua õigussuhteid reguleeritakse tema kodakondsusriigi õigusega (*lex patriae*) (selle riigi õigusega, mille kodanik isik on). Kui kindlale suhtele kohaldatava õigusega sätestatakse õiguste ja kohustuste omamisele eritingimused, kohaldatakse seda õigust. Rahvusvahelise eraõiguse seadustiku artikli 50 lõikes 2 on sätestatud, et kui leping on sõlmitud sama riigi territooriumil viibivate isikute vahel, ei või isik, kellel on selle riigi

õigusest tulenevad õigused ja kohustused, tugineda oma teovõimetusele teise riigi õiguse alusel, välja arvatud juhul, kui vastaspool oli sellest teovõimetusest teadlik või ei olnud kõnealusest teovõimetusest teadlik hooletuse tõttu lepingu sõlmimise ajal. Lõike 2 sätteid ei kohaldata perekonna ja pärimisasjadega seotud tehingutele ega neile tehingutele, mis puudutavad muus riigis kui tehingu toimumise kohas asuva kinnisvaraga seotud asjaõigusi.

Isiku võime tegeleda majandustegevusega ilma juriidilise isiku asutamiseta on kindlaks määratud selle riigi õigusega, kus isik on ettevõtjana registreeritud.

Kui registreerimist ei nõuta, kohaldatakse selle riigi õigust, kus asub isiku peamine tegevuskoht.

Rahvusvahelise eraõiguse seadustiku artikli 53 kohaselt reguleeritakse isiku nime ja selle nime muutmist kõnealuse isiku kodakondsusriigi õigusega.

Kodakondsuse muutmise mõju nimele määratakse kindlaks selle riigi õiguse alusel, mille kodakondsuse isik on omandanud. Kui mõni selline isik on kodakondsuseta, määratakse tema hariliku viibimiskoha muutmise mõju nimele kindlaks selle riigi õiguse alusel, kus on isiku uus harilik viibimiskoht.

Nime ja selle muutmist võib reguleerida Bulgaaria õigusega, kui seda on taotlenud isik, kelle harilik viibimiskoht on Bulgaarias.

Lisaks on Bulgaaria kohtute pädevuses nime muutmise või kaitsega seotud küsimused, kui isik on Bulgaaria kodanik või tema harilik viibimiskoht on Bulgaarias, Bulgaaria kodanike õigussuhete sõlmimise õiguse piiramise või äravõtmisega seotud küsimused ning Bulgaaria kodanike õigussuhete sõlmimise, eestkoste või hoolduse seadmise ja lõpetamise, teadmata kadunuks või surnuks kuulutamisega seotud küsimused, kui eestkoste või hooldamise alla seatud isik on Bulgaaria kodanik või tema harilik viibimiskoht on Bulgaarias.

3.4 Vanema ja lapse õigussuhe, sealhulgas lapsendamine

3.4.1 Vanema ja lapse õigussuhe

Bulgaaria kohtute ja muude asutuste pädevuses on vanema ja lapse õigussuhte tuvastamine ja vaidlustamine, kui kostja harilik viibimiskoht on Bulgaarias, kui hageja või avalduse esitaja on Bulgaaria kodanik ja kui laps või vanem, kes on menetluse pool, on Bulgaaria kodanik või tema harilik viibimiskoht on Bulgaarias. Lisaks kohaldatakse seda kohtualluvust vanemate ja laste vaheliste isiklike ja asjaõiguslike suhete ning lapsendamise, lapsendamise tühistamise või kehtetuks tunnistamise suhtes, kui lapsendaja või lapsendatav või tema üks vanematest on Bulgaaria kodanik või tema harilik viibimiskoht on Bulgaarias. Põlvnemise tuvastamist reguleeritakse selle riigi õigusega, mille kodakondsuse laps sünni ajal omandas. Sama seadust kohaldatakse ka vanemate vaheliste isiklike suhete osas lapse sünni ajal. Kolmanda riigi õiguse kasutamist edasiviitena aktsepteeritakse juhul, kui see õigus võimaldab põlvnemise tuvastamist.

3.4.2 Adopteerimine

Lapsendamise tingimusi reguleeritakse selle riigi õigusega, mille kodanikud on lapsendaja (või lapsendajad) ja lapsendatav lapsendamisavalduse esitamise ajal. Kui neil isikutel on eri riikide kodakondsused, kohaldatakse kummagi isiku kodakondsusriigi õigust. Kui lapsendatav on Bulgaaria kodanik, tuleb taotleda justiitsministri nõusolekut. Nõusoleku andmise tingimused ja kord Bulgaaria kodanikust isiku adopteerimiseks välisriigi kodaniku poolt kehtestatakse justiitsministri määrusega. Kui lapsendatav on Bulgaaria kodanik, peab lapsendaja (Bulgaaria või välisriigi kodanik), kelle harilik viibimiskoht asub teises riigis, vastama ka selle riigi õiguses sätestatud lapsendamise tingimustele. Lapsendamise mõju reguleeritakse lapsendaja ja lapsendatava ühise riigi õiguse alusel. Kui lapsendajal ja lapsendataval on eri riikide kodakondsused, kohaldatakse selle riigi õigust, kus on nende ühine harilik viibimiskoht.

Bulgaaria kohtute pädevuses on ülalpidamishagide menetlemine juhtudel, kui kostja harilik viibimiskoht on Bulgaarias, kui hageja või avalduse esitaja on Bulgaaria kodanik ning kui ülalpidamist saama õigustatud isiku harilik viibimiskoht on Bulgaarias.

Ülalpidamiskohustusi reguleeritakse selle riigi õigusega, kus asub ülalpidamist saama õigustatud isiku harilik viibimiskoht, välja arvatud juhul, kui tema kodakondsusriigi õigus on talle soodsam. Sellistel juhtudel kohaldatakse ülalpidamisõigusega isiku suhtes tema kodakondsusriigi õigust. Kui kohaldatava õiguse kohaselt ei ole lubatud ülalpidamist maksta, kohaldatakse Bulgaaria õigust.

3.5 Abielu, kooselu, partnerlus, lahutus, lahuselu, ülalpidamiskohustus

3.5.1 Abielu

Bulgaarias sõlmib abielu perekonnaseisuametnik, kui üks tulevastest abikaasadest on Bulgaaria kodanik või tema harilik viibimiskoht on Bulgaarias. Välisriikide kodanike abielu võib Bulgaarias sõlmida asjaomaste välisriikide kodanike päritoluriigi konsulaarametnik või diplomaatiline esindaja, kui see on selle riigi õiguse kohaselt lubatud. Välismaal viibivad Bulgaaria kodanikud võivad abielluda välisriigi pädevas asutuses, kui see on selle riigi õiguse kohaselt lubatud. Bulgaaria konsulaarametnik või diplomaatiline esindaja võib välismaal sõlmida abielu Bulgaaria kodanike vahel, kui see on vastuvõtva riigi õiguse kohaselt lubatud. Bulgaaria konsulaarametnik või diplomaatiline esindaja võib välismaal sõlmida abielu Bulgaaria kodaniku ja välisriigi kodaniku vahel, kui see on vastuvõtva riigi õiguse ja välisriigi kodaniku kodakondsusriigi õiguse kohaselt lubatud. Abieluasjad kuuluvad Bulgaaria kohtu pädevusse, kui üks tulevastest abikaasadest on Bulgaaria kodanik või tema harilik viibimiskoht on Bulgaarias. Abielu vorminõudeid reguleeritakse abielu sõlmimise riigi õigusega. Abiellumise sisulisi nõudeid reguleeritakse mõlema tulevase abikaasaga seoses selle riigi õigusega, mille kodanik oli isik abielu sõlmimise ajal. Bulgaaria diplomaatiline esindaja või konsulaarametnik võib anda välismaal abielluvalle Bulgaaria kodanikule perekonnaseadustiku (*Semeen kodeks*) artikli 6 lõikes 2 osutatud loa.

Kui üks tulevastest abikaasadest on Bulgaaria kodanik või tema harilik viibimiskoht on Bulgaarias, sõlmib abielu perekonnaseisuametnik, ning kui kohaldatava välisriigi siseriikliku õiguse alusel on abielu sõlmimiseks takistus, mis Bulgaaria õiguse kohaselt on vastuolus abielu sõlmimise vabadusega, siis seda takistust eiratakse.

Välisriigi kodanik või kodakondsuseta isik peab Bulgaaria perekonnaseisuametnikule tõendama, et tema kodakondsusriigi õigusega tunnustatakse välisriigi pädeva asutuse sõlmitud abielu kehtivust ja et nende kodakondsusriigi õiguse kohaselt ei ole sellisele abiellumisele takistusi.

3.5.2 Kooselu ja partnerlus

Erikollisiooninormid puuduvad.

3.5.3 Lahutus ja lahuselu

Seda valdkonda reguleeritakse nõukogu 20. detsembri 2010. aasta määrusega (EL) nr 1259/2010 tõhustatud koostöö rakendamise kohta abielulahutuse ja lahuselu suhtes kohaldatava õiguse valdkonnas.

Kui eespool nimetatud määrust ei kohaldata, siis kohaldatakse rahvusvahelise eraõiguse seadustiku sätteid.

Sama välisriigi kodakondsusega abikaasade lahutusi reguleeritakse selle riigi õigusega, mille kodanikud nad on lahutusavalduse esitamisel.

Eri kodakondsusega abikaasade lahutusi reguleeritakse selle riigi õigusega, kus asub nende ühine harilik viibimiskoht lahutusavalduse esitamisel. Kui abikaasadel puudub ühine harilik viibimiskoht, kohaldatakse Bulgaaria õigust.

Kui kohaldatava välisriigi õiguse kohaselt ei ole lahutus lubatud ja kui üks abikaasadest on Bulgaaria kodanik või kui tema harilik viibimiskoht lahutusavalduse esitamisel on Bulgaarias, kohaldatakse Bulgaaria õigust.

3.5.4 Ülalpidamiskohustus

Seda valdkonda reguleeritakse nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes.

Kui eespool nimetatud määrust ei kohaldata, siis kohaldatakse rahvusvahelise eraõiguse seadustiku sätteid.

Ülalpidamiskohustusi reguleeritakse selle riigi õigusega, kus asub ülalpidamist saama õigustatud isiku harilik viibimiskoht, välja arvatud juhul, kui tema kodakondsusriigi õigus on talle soodsam. Sellistel juhtudel kohaldatakse ülalpidamist saama õigustatud isiku suhtes tema kodakondsusriigi õigust. Kui ülalpidamist saama õigustatud isik ja ülalpidamiskohustuslane on ühe ja sama riigi kodanikud ning ülalpidamiskohustuslase harilik viibimiskoht on selles

riigis, kohaldatakse kahe isiku ühise riigi õigust. Kui kohaldatava õiguse kohaselt ei ole eespool nimetatud olukordades lubatud ülalpidamist maksta, kohaldatakse Bulgaaria õigust.

Kui endiste abikaasade vahel tekivad ülalpidamiskohustused abielu kehtetuks tunnistamise või abielulahutuse tõttu, kohaldatakse lahutuse või abielu kehtetuks tunnistamise korral kohaldatavat õigust.

Ülalpidamiskohustuse suhtes kohaldatava õigusega määratakse kindlaks järgmine:

1. kas ülalpidamist võib nõuda, kui suure summas ja kes seda teha võib;
2. kes ja millal võivad ülalpidamist nõuda;
3. kas ja millistel tingimustel võib ülalpidamiskohustust muuta;
4. ülalpidamisõiguse lõppemise alused;
5. ülalpidamiskohustuslase kohustus hüvitada ülalpidamist tasunud asutusele ülalpidamiskohustuslase asemel makstud summad.

Ülalpidamise suuruse kindlaksmääramisel tuleb arvesse võtta ülalpidamiskohustuslase rahalisi võimalusi ja ülalpidamist saama õigustatud isiku tegelikke vajadusi, isegi kui kohaldatava välisriigi õigusega nähakse ette teisiti.

Abielu kehtetuks tunnistamist reguleeritakse õigusega, mida kohaldata abielu sõlmimise sisuliste nõuete suhtes.

Abielu kehtetuks tunnistamise ja lahutuse kohta vaata vastavat teemat.

3.6 Abieluvara

Abielu kehtetuks tunnistamist ja abielulahutust käsitlevates asjades on kohus pädev lahendama abikaasadevaheliste isiklike ja asjaõigussuhetega seotud vaidlusi.

Abikaasadevahelisi isiklike suhteid reguleeritakse nende ühise riigi õigusega. Eri kodakondsusega abikaasade vahelisi isiklike suhteid reguleeritakse selle riigi õigusega, kus asub nende ühine harilik viibimiskoht, või kui neil ei ole ühist harilikku viibimiskohta, siis selle riigi õigusega, millega mõlemad abikaasad on kõige tihedamini seotud. Abikaasadevahelisi asjaõigussuhteid reguleeritakse õigusega, mida kohaldatakse ka nendevaheliste isiklike suhete osas.

3.7 Testamendid ja pärimine

Seda valdkonda reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2020. aasta määrusega (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist.

Kui eespool nimetatud määrust ei kohaldata, siis kohaldatakse rahvusvahelise eraõiguse seadustiku sätteid.

Bulgaaria kohtutel ja muudel asutustel on pädevus pärimisasjade menetlemisel, kui surnud isiku harilik viibimiskoht oli surma hetkel Bulgaarias või ta oli siis Bulgaaria kodanik ja kui osa tema pärandvarast asub Bulgaarias.

Vallasvara pärimist reguleeritakse selle riigi õigusega, kus oli surnud isiku harilik viibimiskoht tema surma ajal. Kinnisvara pärimist reguleeritakse selle riigi õigusega, kus kinnisvara asub. Pärandaja võib otsustada, et kogu tema pärandvara suhtes kohaldatakse selle riigi õigust, kelle kodanik ta selle valiku ajal oli. Kohaldatava õiguse valik ei tohi mõjutada pärijate sundosa, mis on kindlaks määratud vastavalt eespool nimetatud kohaldatavale õigusele.

Isiku võimalusi käsutada oma pärandit testamendiga (koostamine ja kehtetuks tunnistamine) reguleeritakse pärimise suhtes kohaldatava õigusega.

Testament on vormiliselt kehtiv, kui see vastab selle riigi õigusele, kus see koostati või mille kodanik testator testamendi tegemise ajal või surma ajal oli või kus oli testatori harilik viibimiskoht või kus asub testamendiga hõlmatud kinnisvara.

Pärimise suhtes kohaldatava õigusega reguleeritakse pärandi avanemise aega ja kohta, pärijate ringi ja eelisõigust, pärandiosid, pärimisvõimet, surnu kohustuste ülevõtmist ja nende jagamist pärijate vahel, pärandi vastuvõtmist ja sellest loobumist, pärandi vastuvõtmise tähtaegu, pärandvara vabalt käsutatavat osa ja testamendi sisulise kehtivuse tingimusi. Kui pärandi suhtes kohaldatava õiguse kohaselt pärijad puuduvad, läheb Bulgaaria territooriumil asuv pärandvara üle Bulgaaria riigile või kohalikule omavalitsusele.

3.8 Kinnisvara

Seda valdkonda reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuli 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma I määrus“).

Kui eespool nimetatud määrust ei kohaldata, siis kohaldatakse rahvusvahelise eraõiguse seadustiku sätteid.

Bulgaarias asuva kinnisvaraga seotud küsimused, sellise varaga seotud täitmise või tagatise küsimused ning sellise varaga seotud asjaõiguse ülemineku või tekkimise küsimused kuuluvad ainuüksi Bulgaaria kohtute ja muude asutuste kohtualluvuse alla.

Vallas- ja kinnisvara valdamist, omandiõigust ja muid asjaõigusi reguleeritakse selle riigi õigusega, kus vara asub (*lex loci rei sitae*). Sama õiguse kohaselt määratakse ka kindlaks, kas vara on vallas- või kinnisasi, ning asjaõiguse liik.

Asjaõiguse ja valdusõiguse tekkimist ja lõpetamist reguleeritakse selle riigi õigusega, kus vara asus toimuva tegemise ajal või siis, kui ilmnes tekkimist või lõpetamist õigustav asjaolu.

Transpordivahenditega seotud asjaõiguse tekkimist, ülekandmist ja lõpetamist reguleeritakse laeva lipuriigi õigusega, selle riigi õigusega, kus õhusõiduk on registreeritud, või selle riigi õigusega, kus asub raudteeveeremi- ja maismaasõidukite veo ettevõtja tegevuskoht.

3.9 Maksejõuetus

Seda valdkonda reguleeritakse nõukogu määrusega (EÜ) nr 1346/2000 ja alates 26. juunist 2017 kohaldatakse selle suhtes Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta määrust (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta.

Vt maksejõuetust käsitlevat osa

Lisateavet leiate järgmistelt veebisaitidelt:

<https://www.justice.government.bg>

<http://www.vss.justice.bg>

<http://www.vks.bg/>

<http://www.vss.justice.bg/page/view/1397>

Viimati uuendatud: 06/04/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.